

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Ivstitia Et Ivre ceterisq[ue] Virtutibus Cardinalibus

Lessius, Leonardus

Antverpiæ, 1632

27 Vtrùm simonia conventionalis inducat pœnas Iuris.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72459](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72459)

in dictum cap. Sicut. Nec obstat, *Ratificationem retrotrahi, & mandato comparari.* regul. 10. in 6. quia id intelligendum in iis, quæ pendent à consensu ratificantis, non autem quæ antea absolute & plenè peracta. Similiter non officit dictum cap. Sicut, ubi sic habetur: *Ex eo, quod contra prohibitionem & voluntatem tuam (à qua postmodum minime recessisti) aliquis te penitus ignorante pecuniam promissit, & excoluit, nihil debet tibi ad pœnam vel culpam imputari, nisi postea consenseris pecuniam solvendo promissam, aut reddendo solutam.* quia hinc nihil aliud sequitur, quàm aliquid debere tibi in culpam vel pœnam imputari, si consenseris in factum alterius. *In pœnam, vel culpam,* inquit, non autem *in pœnam & culpam.* & quamvis diceret *in pœnam & culpam,* non tamen inde sequitur; collationem vel confirmationem priorem fuisse irritam, aut beneficium debere dimitti: potest enim intelligi de pœna ferenda. Hæc sententia videtur mihi valde probabilis. Fateor tamen, talem mereri priuari per sententiam causa cognita. Addi potest

3. Casus.
145
Pontifex
simoniacè
electus.

Tertius casus, Si Papa ad Papatum per simoniam peruenisset, non teneretur resignare; modò à duabus partibus Cardinalium concorditer electus fuerit. Probari potest ex cap. Licet. 6. de electione, ubi Alexander III. statuit, *ut ille absque ulla exceptione ab uniuersali Ecclesia Romanus Pontifex habeatur, qui à duabus partibus Cardinalium concordantibus electus fuerit & receptus.* Ratio est, quia si talis electio esset irrita, sæpè Ecclesia posset esse sine capite; saltem esset sæpè incerta. Hæc sententia est valde probabilis.

Contraria tamen, nempe quòd talis non sit verus Pontifex, & teneatur Pontificatum deponere, videtur quibusdam verior. Nam cap. Si quis pecuniâ, d. 79. Nicolaus II. statuit; *Si quis pecunia vel gratia humana, sine concordia & canonica electione, & Cardinalium, & sequentium religiosorum Clericorum fuerit Apostolica Sedi inthronizatus, non Apostolicus, sed Apostaricus habeatur.* Glossa hoc intelligit de eo, qui per simoniam electus est ab illis, qui non habent potestatem eligendi, non à Cardinalibus. Sed primò, Hæc Glossa est contra textum, inquit Maior d. 25. dub. 1. de pœna simoniacorum. Deinde qui per simoniam electus est, etiam à Cardinalibus, non est canonicè electus; quod tamen requirit iste Canon. Idem probari potest ex Concilio Lateran. sub Iulio II. sess. 5. ubi sacro approbante Concilio statuitur, *ut electio Romani Pontificis per simoniam facta, eo ipso nulla existat, & sic electo nulla in spiritualibus vel temporalibus tribuatur facultas.*

146

Aduerte tamen, etiam si fortè ex parte rei non esset verè Pontifex ob hos vel similes Canones; tamen hoc ipso, quo recipitur à duabus partibus Cardinalium, esse habendum ab Ecclesia pro Pontifice, ut patet ex dicto capite Licet, & talis ratione tituli colorati, concurrente communi errore, in suis definitionibus habebit infallibilem auctoritatem, Deo illi propter commune bonum Ecclesie assistente. Vnde Ecclesia non erit incerta de suo capite; quia sciet quis ex parte rei verè sit caput, vel quis pro tali sit habendus. Sed vira harum sententiarum sit verior, non est huius loci fufiùs examinare.

Deus illi
assistet.

DVBITATIO XXVI.

Quas pœnas inducat simonia confidentiæ.

Respondeo, Infert Primò Excommunicationem Papalem utriusque parti contrahenti. Secundò, Priuationem beneficij, in quo commissæ est simonia.

147
Pœna, quas
incurrunt
confidentiarj.

Tertiò, Priuationem reliquorum beneficiorum antè obtentorum, & pensionum.

Aduerte tamen, illum non teneri hæc beneficia vel pensiones dimittere ante sententiam: quia pœna; qua quis priuatur re sua iam possessa, non debetur ante sententiam, ut docet Glossa communiter recepta, in cap. 11. Fratrnitas. 1. 2. q. 2. qua de re supra cap. 34. dub. 34. & cap. 29. dub. 8.

Quartò, Inhabilitatem ad idem beneficium, & ad cetera omnia. Hanc tamen inhabilitatem ad cetera, quidam intelligunt solum post sententiam declaratoriam criminis: & ita puto vsu receptum, vide Sancium lib. 9. de matrim. disput. 30.

Quintò, Omnia beneficia collata & accepta in confidentiam simoniacam, reseruata sunt Sedi Apostolicæ, ac proinde ordinarius collator non potest ea conferre.

Vnde sequitur, omnes illos, qui beneficia (in quibus antea à decessore commissæ fuit simonia confidentiæ) obtinent, ex alterius quàm Romani Pontificis collatione, non obtinere ea canonicè; quia non ab eo, qui poterat conferre: & consequenter posse priuari, nisi per triennium fuerint in pacifica possessione. vide tamen quæ hac de re dicta sunt supra cap. 34. dub. 9. & iuxta ea hæc limita.

Petes, Quid si solum contractus huius simoniæ sit celebratus, & neutra ex parte completus?

148
Debet contractus esse ex altera parte completus.

Resp. Tunc dictas pœnas non contrahi, ut infirmitat Nauar. supra, & colligitur ex ipsa Bulla; nam significatur, beneficium debere esse simoniacè receptum.

Notandum est, priuationem omnium beneficiorum, & inhabilitatem ad omnia, incurri in tribus casibus.

Priuatione omnium beneficiorum in tribus casibus.

Primò, In simonia confidentiæ, ut dictum est.

Secundò, In simonia commissæ in electione Papæ, ut habemus in Concil. Lateran. sub Iulio I. sess. 5.

Tertiò, In simonia, quæ committitur quando examinatores ad parœcias, aliquid ab examinandis, occasione examinis accipiunt; ut statuit Concilium Tridentinum sessione 24. cap. 18. ut supra cap. 34. dubit. 16. diximus. In his tamen omnibus videtur vsu receptum, ut non teneatur quis sua beneficia dimittere ante sententiam, ut supra dictum est.

DVBITATIO XXVII.

Utrum simonia conuentionalis inducat pœnas Iuris.

Respond. & Dico Primò, Nulla simonia conuentionalis, excepta ea quæ confidentiæ dicitur, inducit ipso facto villas pœnas Iuris positur.

149

Ita

Conuentio-
nalis non
inducit
penam.

Si res spiri-
talis tra-
ditæ pretio
nondum
soluitur.

Pœna ve-
stringendæ.

150

151

Pœna re-
trorsum
aguntur.

Ita Nauarrus c. 23. nu. 104. estque ferè communis DD. præsertim recentiorum, si de ea conuentionali loquamur, quæ neutra ex parte completa est, vel de ea, in qua datum est quidem pretium, sed nondum tradita res spiritualis.

Verum non consentiunt DD. de ea, in qua res spiritualis est tradita, & pretium nondum persolutum. Nam Sorus l. 9. q. 8. art. 3. & Caietanus v. Simonia, existimant hanc inducere omnes pœnas Iuris, perinde ac si vtrumque completa esset. Ratio est, quia emptio & venditio videtur perfecta, quando res est tradita, etiam si pretium nondum sit persolutum.

Sed contrarium sine serupulo teneri potest cum Nauarro, qui id bene probat, & soluit argumenta contraria. Eandem tenent Ludouicus Gomezius, & Cassiodorus apud Nauarrum, & Couarruias in Clementinam, Si furiosus, part. 1. §. 1. num. 7. & p. 2. §. 3. numero 4. Hugolinus tabula 4. cap. 6. & alij recentiores. Probat, quia etsi fortè ex rigore Iuris videantur hæc pœnæ contrahi per simoniam conuentionalem, etiam neutra ex parte completam; (eò quòd ad substantiam contractus emptio- nis & venditionis sufficit conuentio seu pactum; quia consensu perficitur) tamen iuxta stylum Curie Romanæ non censentur incurse nisi per simoniam realem vtrumque completam; vt testatur Nauarrus; non obstante Bulla Pij V. hæc de re edita, quæ non videtur fuisse recepta. Cuius ratio esse videtur, quòd pœnæ (præsertim graues, & quæ ipso facto incuruntur) quantum fieri potest, sunt restringendæ; ac proinde pœnæ constitutæ iis qui spiritualia emunt aut vendunt, restringendæ sunt ad emptionem & venditionem completam; nisi expressè contrarium significetur. lex enim puniens aliquem actum, censenda est punire actum completum. Confirmatur Extrauag. Cum detestabile, de simonia, vbi hæc pœnæ non statuuntur nisi in eos, qui conuentione facta, quomodolibet dando vel accipiendo, simoniam commiserunt. vide Nauarr. in cap. Si quando, de Rescriptis, exceptione 4. n. 3. & 4.

Ad rationem contrariæ sententiæ Respondeo, Non magis emptionem & venditionem cenferi completam, quando res est tradita nondum soluto pretio, quàm dum pretium est solutum & nondum tradita. quòd confirmatur supradicta Extrauagante, vbi hæc pœnæ statuuntur in eos, qui dando vel accipiendo pretium in Ordine vel beneficio simoniam commiserunt: ergo non magis loquitur de eo casu, in quo beneficium est traditum, quàm in quo pretium est traditum, imò magis de hoc loqui videtur.

Dico Secundo, Si tamen postea hæc simoniaca pactio vtrumque in totum vel in partem completa fuerit, incuruntur pœnæ, & retrorahuntur ad tempus pactionis. v. g. collator conuenit cum Petro 100. aureis de dando illi beneficio, & statim illud contulit, sed Petrus nondum soluit pecuniam promissam, nondum incuruntur pœnæ Iuris, nec collatio est irrita. si tamen postea etiam post menses vel annos Petrus soluerit, iam incurta censetur excommunicatio ab utroque, & inhabilitas à Petro ab initio contractus, & contractus censetur ab initio nullus, & collatio inualida, vt ostendit Nauarrus cap. 23. numero 104. Ita enim seruat stylus Curie Romanæ, cui in hac re standum, inquit ille.

Vbi Notandus est casus, in quo excommunicatio lata pendet ab euentu futuro, &posito euentu retroagitur ad præteritum, & collatio purè facta similiter est pendens, ita vt neque sit absolute valida, neque inualida; sed medio quodam & indifferenti modo se habens: posito autem euentu retrorahitur. si enim pecunia promissa soluta fuerit, collatio resoluetur, censeturque ab initio irrita, & excommunicatio & inhabilitas ab initio contracta: si autem negata fuerit, collatio ab initio iudicabitur valida, nec vlla censura aut inhabilitas videbitur contracta.

Hoc autem explicari potest aliquot exemplis. Primò, in amissione emphyteusis ipso Iure incurta; (vt si emphyteuta per triennium soluere pensionem omiserit) quæ amissa ita pendet, vt si dominus directus declaret se velle vt res illa sit amissa, iudicetur amissa cum omnibus fructibus, idque ab eo tempore, quo triennium completum est, quando res Iure in commissum cecidit. si autem non declaret se velle illam restituere, non censetur amissa, vt dictum est c. 24. dub. 8.

Secundò, In excommunicatione lata contra eum, qui statuto tempore pensionem beneficiorum non soluerit: hæc enim excommunicatio, etiam si sit late sententiæ, non censetur incurta, nisi pensionarius declaret se velle vt sit incurta. quæ declaratione posita, retrorahitur, ita vt censetur incurta iam inde ab initio, quo cœpit esse in mora; vt docet Nauarr. supra, & Giga questione 77. de pensionibus.

Tertiò, In statu captiui. si enim is, qui captus est ab hostibus, post aliquod tempus mortuus fuerit, censetur mortuus fuisse ab initio captiuitatis; si verò postliminio reuerfus fuerit, perinde erit ac si semper fuisset in ciuitate. itaque status eius pendet. §. Eius, qui apud hostes, iuncta Glossa, institutioni. Quibus non est permessa facultas standi.

Quartò, In venditione legati: si enim legatum venditum fuerit ab herede, & legatarius repudiet legatum, valet venditio; si autem acceptet illud, & velit restituere, non valet ab initio; L. Quædam sunt, de rebus dubiis. Idem videre est in omnibus actibus, qui ab alterius rati habitatione pendunt; iuxta ea quæ diximus supra capite 21. dubit. 1.

Simili modo, in proposito pendet collatio, excommunicatio, & inhabilitas vsque ad euentum conditionis; quæ posita retrorahuntur hæc omnia. Vnde inferunt DD. eum, qui per simoniam conuentionalem beneficium obtinuit, non teneri dimittere, quia collatio non est absolute irrita, sed aliquo modo valida, dependenter tamen ab euentu futuro: quo posito, resoluetur ab initio; (sic enim habere stylum Curie Romanæ, testatur Nauarrus num. 104.) ac proinde tenebitur beneficium dimittere; eritque excommunicatus, & inhabilis ab initio.

Dices, Si excommunicatio illa & inhabilitas retrorahitur: ergo si quis post contractum simoniacum ante ejus impletionem celebret, erit irregularis; celebrat enim in excommunicatione.

Respondeo, Negando sequelam; quia hæc fictio retroractionis censura non sufficit ad inducendam irregularitatem: vt enim incurras irregularitatem ex violatione censuræ, requiritur vt iam

152
Excommu-
nicatio
pendens ab
euentu
futuro.
Collatio
pendens.

Explicatur
exemplis.

Amisso
emphy-
teusis.

Excommu-
nicatio.

Status ca-
ptiui.

Venditio
legati.

153

Fictio re-
troractio-
nis non in-
ducit irre-
gularita-
tem.

ante censura absolute fit incurfa ; alioquin non violas censuram : non enim potest violari quod nondum est. Confirmatur, quia appellans a declaratione excommunicationis, de qua dubitare potest an valeat, celebrando non fit irregularis; etiam si postea iudicetur illa declaratio legitime & vere facta; vt docet Felinus in cap. Rodolphus 35. col. vltim. de reſcriptis. ſimiliter ignorans ſuam excommunicationem, celebrando non fit irregularis, cap. Apoſtolica. 9. de Clerico excommunicato : nempe quia bona fide egit, nec voluntarie cenſuram violauit : ergo multo minus erit irregularis in caſu noſtro, in quo cenſura nondum eſt re- ipſa contracta. Hæc tamen retrotractio facit, vt ſi interim beneficium aliud collatum fuerit, collatio reddatur irrita, quaſi tunc fuiſſet excommunicatus & inhabilis. Ratio diuerſitatis eſt, quia irregularitas pertinet ad damnum, acquiſitio beneficij ad lucrum : plus autem requiritur ad damnum incurrendum, quam ad lucrum non captandum. Vnde eſt retrotractio illa non ſufficiat ad damnum contrahendum ; tamen ad lucrum non captandum ſufficit. Simili modo ignorantia iuris excuſat ad vitandam poenam, non tamen ad captandum lucrum ; L. Iuris ignorantia. 7. & ſequent. 7. de Iuris & facti ignorantia. Vnde collatio beneficij facta excommunicato ignorantem ſuam excommunicationem, eſt inualida ; vt docet Gloſſa in dictum cap. Apoſtolica, & Couarru. in cap. Alma. part. 1. §. 7. numero 3. hic tamen celebrando non fit irregularis. Vide Hugolinum c. 6. tab. 4.

154 Inhabilitat tamen.

Aduerte tamen, videri quibusdam hæc retrotractionem non habere locum in foro conſcientiæ, quia Canones id non ſtatuunt, ſed ſolum in foro externo : nemo enim vere & coram Deo, eſt excommunicatus ante contumaciam, vere autem non eſt contumax, niſi cum fecerit illud, quod ſub poena excommunicationis ei erat prohibitum. Deinde contumacia non retrahitur : ergo nec excommunicatio ; nec poenæ illam ſequentes. Denique hæc retrotractio ſolum fit per quamdam fictionem iuris, vt ſic magis puniatur is qui deliquit ; & ſolum per ſtylum Curie Romanæ in quibusdam cauſis eſt introducta, quod eſt ſignum pertinere dumtaxat ad forum externum. Vnde in foro conſcientiæ poenæ ſimonie non cenſentur incurſæ, niſi a tempore completæ ſimonie, nec retrorſum trahuntur, quare non tenentur talis beneficiarius ad reſtitutionem fructuum interim perceptorum, nec cenſentur fuiſſe inhabilis ad alia beneficia, quam ſententiam inſinuat Nauarrus cap. 23. num. 104. §. Non ignoro, & docet Henriquez, de excommunicatione cap. 19. & mihi non diſplicet.

155 Quorumdam ſententia.

DUBITATIO XXVIII.
Vtrum pretium ſimoniace acceptum, iure diuino ſit reſtituendum.
Suppono, ſi is qui accepit pretium pro re ſpirituali, tenebatur eam ex iuſtitia gratis conferre, illum iure diuino ad reſtitutionem pretij obligari : quia accipiendo pretium, non ſolum virtutem religionis ſed etiam iuſtitiam commutativam læſit : ſicut ſi iudex pro iuſta ſententia, aut

teſtis pro teſtimonio veritatis, pretium exigeret, teneretur ad reſtitutionem. Hinc Parochus, cui aſſignata eſt congrua ſuſtentatio, teneretur ad reſtitutionem, ſi pro Sacramentorum adminiſtratione mercedem contra Eccleſiæ conſuetudinem exigat. Hoc poſito ſunt duæ ſententiæ valde celebres.

Prior eſt, Eum, qui accipit pretium pro re ſpirituali, iure diuino non teneri ad illius reſtitutionem. hanc tenet Nauarrus cap. 23. n. 103. & 104. & dicit eam eſſe communem Canoniſtarum & Theologorum vſq; ad hoc tempus, eamdem tenet Couarruias ad regul. Peccatum, part. 2. §. 8. & cenſet eſſe communem. & Petrus Nauarra lib. 2. cap. 2. num. 406. Silueſter v. Simonia, quaſt. 20. in principio. Victoria de ſimonia part. 2. num. 4. Caietan. artic. 6. & in Summa v. Simonia, cap. 3. ſub ſinem.

157 1. Sententia, non teneri ad reſtitutionem.

Probatur Primò, Quia accepta per ſimoniam mentalem non ſunt iure diuino reſtituenda : ergo neque accepta per ſimoniam externam. Conſequentia probatur, quia eodem titulo pretium accipit ſimoniacus externus, quò internus, parumque refert vtrum id verbis exprimat, an ſola mente. Antecedens probatur ex cap. fin. de ſimonia, vbi

Cap. fin. de ſimonia.

Gregorius I X. à Legato ſuo conſultus, Vtrum Monachi ſimoniace recepti, qui pretium dederant, & Abbates, qui receperant, teneantur ad reſtitutionem, & reſignationem ſic acceptorum; reſpondet, Ad reſignationem ſpiritualium & temporalium, qua nullo pacto, ſed affectu animi, vtrumque taliter acquiruntur, (in quo caſu delinquentes ſufficit per ſolam poenitentiam ſuo ſatisfacere creatori) eos pro ſimonia cuiusmodi non teneri, ex qua reſponſione Pontificis euidenter colligi videtur, ſimoniacos internos non teneri ad reſtitutionem, nec temporalium acceptorum pro ſpiritualibus, nec ſpiritualium acceptorum pro temporalibus. Ideo autem Pontifex dicit eos non teneri, quia iure diuino naturali non obligantur; Eccleſiaſticum enim in hoc caſu locum non habet : quia non ponit ſimoniam internam, nec irritam reddit talem conventionem, ſed ſolum externam. Addit Caiet. v. Simonia c. 3. reſponſum Pontificis vniuerſè de omni ſimonia intelligendum.

Probatur Secundò, Si iure diuino deberet reſtitui, Pontifex non poſſet diſpenſare in retentione pretij ; quod tamen eſt contra præxim, vt patet Extrauag. Sanè, in communibus de ſimonia, vbi Urbanus I V. diſpenſat vt accepta pro Religionis ingreſſu retineantur.

Tertiò, Qui exigit pretium pro re ſpirituali, quam ex officio ei preſtare non tenebatur, non facit illi iniuriam : nam res, quæ datur, digna eſt pretio ; & is, cui datur, non habet ius exigendi illam gratis à tali ; ſed ſolum fit iniuria Deo, & rei ſpirituali, vti diſtinctum eſt. Vide Victoriam ſupra.

Alterà ſententia eſt, Simoniacum iure diuino ad reſtitutionem pretij teneri. Ita tenet Henricus quodlibet. 6. quaſt. 26. Adrianus quodlib. 9. art. 3. littera H. Sotus lib. 9. quaſt. 8. artic. 1. Bartholom. Medina lib. 2. Summa, cap. 14. §. 21. Ioannes Medina quaſt. 4. de uſura reſtit. §. Ided videntur. Hæc ſententia vltimò probatur, adhibita tamen diſtinctione, vnde dicitur.

158 2. Iure diuino teneri.

Dico Primò ; Si quis in gratiam alterius priuet ſe aliqua re ſpirituali, & pro incommo do quod inde patitur

156 Suppono, ſi is qui accepit pretium pro re ſpirituali, tenebatur eam ex iuſtitia gratis conferre, illum iure diuino ad reſtitutionem pretij obligari : quia accipiendo pretium, non ſolum virtutem religionis ſed etiam iuſtitiam commutativam læſit : ſicut ſi iudex pro iuſta ſententia, aut